

Monopolie.

Door het woord Monopolie verstaat men het uitsluitend voorregt, om zekere takken van volksvljijt, nijverheid en binnen- of buitenlandschen handel te ontinnen en om te zetten.

In de tijden der onkunde werden soortgelijke voorregten of privilegien beschouwd als het erfdeel van het Landsbestuur, en als eene der vruchtbaarste bronnen van deszelfs inkomsten.

Aldus liet men, tegen eene retributie, aan de gilden en corporatien, het uitsluitend privilege over, om te mogen arbeiden, hetgeen de eerste pligt gelijk de eerste toevlugt van den mensch is, en het was niet geoorloofd te werken, voor dat men eene schatting aan de overheid en aan het gild van het handwerk had betaald.

Aldus waren vele takken van nijverheid, bekend onder de benaming van burgerlijke beroepen, onderworpen aan de voorwaarde van een brevet der overheid, en onder deze categorie werd zelfs het privilege van het onderwijs gerangschikt. Hetgeen men in dit laatste opzigt in de tijden van onkunde en halve barbaarschheid deed, wordt nog in onze verlichte tijden gedaan.

Aldus was het uitsluitend privilege om zekere soorten van voortbrengselen der nijverheid aan de binnenlandsche markt te verkoopen, toegestaan, het zij aan bijzondere personen, het zij aan maatschappijen, tegen betaling van min of meer aanzienlijke retributien.

Aldus was het uitsluitende privilege van uitvoeren en invoeren het erfdeel van onderscheidene bijzondere compagnieschappen. Men had eene maatschappij voor den handel van het Noorden, eene andere voor den handel van Afrika, eene Oost-Indische en eene West-Indische Compagnie, enz.

Het stelsel van uitsluitend privilege werd uitgestrekt tot den handel van de hoofdplaats met hare kolonien, en tot dien van volk tot volk.

Men kan derhalve zonder overdrijving zeggen, dat het privilege van de vlijt, de nijverheid en den handel, de algemeene wet was van het openbaar Bestuur; de mededinging was eene bloote uitzondering.

Wat waren dan de uitwerkselen van dit systema op de algemeene en de bijzonder welvaart? Destijds wist men het niet, maar sedert men in de staathuishoudkunde eenige vorderingen heeft gemaakt, heeft men moeten erkennen, dat het monopolie de nijverheid van een land stremt en vernielt.

Het natuurlijk en noodwendig uitwerksele van alle Monopolie is buiten twijfel de verhooging van den prijs der

produkten en der vlijt tot den stand, welken de verbruiker betalen kan; een oogmerk dat altijd verlangd en altijd bereikt wordt, omdat het Monopolie den voorraad altijd beneden de behoefte der consumptie kan houden.

Niet alleen ligt het Monopolie den verbruiker onder eene schatting, door het opvoeren der prijzen van de produkten boven hunne waarde, maar het oefent denzelfden willekeur uit over de arbeidslooonen en grondpachten. Vermits het Monopolie alleen doet arbeiden en den arbeider alleen van de eerste benoedigheden voorziet, kan het de arbeidslooonen en de grondpacht naar welgevallen bepalen, en die, bij gevolg, op den laagsten stand stellen, die men betalen kan.

Door deze verdrukking van den verbruiker, den arbeider en den grond-eigenaar, wordt alle vlijt, alle nijverheid en alle rijkdom door het Monopolie in den grond geboord.

Van een anderen kant, wordt door de grootheid der winsten van het kapitaal in het Monopolie eene grootere massa van kapitalen getrokken, dan wanneer er vrije mededinging plaats vond. Het monopolie vernielt derhalve de natuurlijke verdeeling der kapitalen, en gebruikt het meeste kapitaal, daar waar het aan het land het minste voordeel oplevert, en het minste, waar het van de meeste winst aan het land zoude geven.

Het Monopolie stremt derhalve de productie door het opvoeren van de prijzen der producten, door het misbruik van het kapitaal, door de ontmoediging van den arbeider en door de afpersing van den grondeigenaar.

Zoodanig zijn buiten kijf, theoretisch beschouwd, de gevolgen van het Monopolie; maar, zoo als dikwerf het geval is, de rampen, welke het ons vertoont, hebben in de praxis niet altijd wezenlijk plaats.

Het is zeker dat het Monopolie der Gilden en Corporatiën, den verbruiker, den arbeider en den landbezitter niet aan hunnen willekeur overlaat. Ieder meester of baas is de mededinger van den anderen, en ieder zoekt zijn eigen voordeel zonder dat van anderen te behartigen; en indien de concurrentie onder lieden, wier onderling belang het is elkander niet te benadeelen, minder levendig is dan eene geheel vrije mededinging, is het niet te min zeker dat dit monopolie minder schadelijk is dan men uit zijnen aard zou bevroeden.

Hetzelfde is nagenoeg het geval met het monopolie der hoofdplaatsen met hunne kolonien. Dit Monopolie is dermate verbasterd, wanneer het door alle steden van een land en door alle kooplieden van die steden wordt uitgeoefend, dat men het schier als nominaal beschouwen kan. Het valt echter niet te ontkennen, dat de hoofdplaats aan haare kolonien duurder verkoopt, en beterkoop van hen inkoop, dan wanneer de mededinging tot verkoop der producten van het moederland (de hoofdplaats) en tot inkoop van die der kolonisten geheel vrij

was. Dit voordeel van de hoofdplaats komt derhalve ten nadeele der kolonien; maar kunnen de verliezen der kolonien immer voor het moederland voordeelig zijn?

Het Monopolie, hetwelk de burgerlijke beroepen uitoefenen, is van een geheel bijzonderen aard. De meesten dezer beroepen waken door de veiligheid, de rust en de nijverheid van het volk, en het zoude gevaarlijk zijn, ze aan eene vrije concurrentie over te geven, zonder eenigen waarborg voor de zedelijkheid en bekwaamheid van hen die zulke beroepen uitoefenen.

Wat het Monopolie der handelsgenootschappen betreft, zoo dient men een onderscheid te maken tusschen zulke maatschappijen, wier privilege tot een weinig bekend land bepaald is, en gepaard gaat met groote gevaren, welke door bijzondere personen niet zouden getrotseerd worden, of tegen welken zij niet zouden kunnen bestand zijn. Deze privilegien zijn gelijksoortig met die, welke men toestaat aan de genen, die nuttige ontdekkingen doen, die nieuwe werktuigen uitvinden, of werken van kunst, wetenschap en letterkunde in het licht geven. Zoodanige privilegien zijn altijd nuttig voor den staat, en kunnen in geen geval schadelijk zijn. Men behoort die, bij gevolg, niet met het gewone Monopolie te verwarren.

Het eenige Monopolie, dat uit den aard geheel nadeelig en onverantwoordelijk is, en dat altijd rampzalige resultaten oplevert, is datgene, hetwelk door maatschappijen en particulieren genoten wordt, en waarvan het oogmerk is, hen, ten koste van voortbrenger en verbruiker, in het bezit te stellen van winsten en voordeelen, die wezenlijke belastingen zijn, en alleen door een misbruik van gezag kunnen verdedigd worden.

Deze soort van Monopolie brengen aan een land alle de nadeelen toe, welke wij hier boven hebben opgenoemd, doch worden van dag tot dag minder vreesselijk. De gouvernementen zijn thans te verlicht om zich dergelijke misbruiken te veroorloven; zij weten dat hun bijzonder belang vereischt, niet alleen dat zij de nationale nijverheid niet belemmeren, maar daaraan alle mogelijke bescherming verleen, omdat uit de nijverheid alle rijkdom, bijzonder en algemeen, moet voortvloeijen, en dat de rijkdom alle behoeften van den staat moet vervullen. Men mag zich zerhalve op het belang der gouvernementen zelve volkomen verlaten om de volken voor de noodlottige gevolgen van het Monopolie te behoeden, en wij zijn overtuigd, dat het Monopolie voortaan slechts aangemerkt behoort te worden als een schrikbeeld van de theorie, hetwelk echter altijd aan het licht gebragt moet worden, zoowel tot een behoedmiddel, als tot een gedenkteeken van de gevaren, die onkunde en misbruik van gezag altijd na zich slepen.